

24 HAZİRAN SEÇİMLERİNDE

TEK ADAM

DİKTATÖRLÜĞÜ

DURDURULMALI!

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

KİTAP DİZİSİ: **33**
MAYIS 2018
1 TL

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

internet: <http://ksdergi.1apps.com/>
e-posta: kurtulus_sosyalist_dergi@yahoo.com

Komünist partisinin bulunmaması, bugünkü olumsuz koşullara gelişin başlıca nedenidir. Bütün politik aktörleri demokrasinin, demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması çizgisi içerisinde tutabilecek olan, komünist partisinin varlığı ve işçi sınıfının mücadelesine öncülüğüdür. Demokratik hak ve özgürlüklerin varlığı ve gelişmesinin güvencesi, işçi sınıfının iktidar mücadelesinin ve bağımsız siyasal örgütlenmesinin varlığıdır. Bu seçimlerle tek adam yönetimine karşılık gelen yönetim sisteminin yürürlüğe konması nedeniyle olağanüstü bir sorun haline gelen açık diktatörlük tehdidi, olağandışı bir seçim politikası ve tutumu gerektirse de, değişmeyen, bütün toplumsal sorunların çözümü açısından komünist politik seçeneğin önemini vurgulanmasıdır.

Erdoğan'ın başkanlık sistemine yönelik AKP ve MHP'den örgütlenen 'Saray partisi', koşulların kendisi için en uygun olduğunu düşündüğü noktada, tek adam diktatörlüğüne geçiş sürecini hedefine ulaştıracak kritik cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinin tarihini 'gayriresmi sözcü' Bahçeli'nin çıkışıyla aniden belirledi. Baskın seçimin bu biçimde duyurulmasının nedeni, elbette muhalefeti olabildiğince hazırlıksız yakalamak, engellemek, güçsüz bırakmaktır. Bugüne kadar yalan yere seçimlerin Kasım 2019'da yapılacağını aralıksız tekrarlayan Erdoğan ve destekçilerinin alacele iki ay içinde seçim yapılması için ileri sürdüğü gerekçe de, uluslararası ve bölgesel

gerilimler, çatışmalar ve ‘beka’ sorunudur, yaklaşan tehditler karşısında ülkenin varlığını sürdürebilmesi için yetkilerin tek kişide toplanması gerektiği iddiasıdır.

Saray partisi tek adam diktatörlüğüne geçiş sürecinde kitle desteğini, islamcılık temelindeki kutuplaştırmadan öteye şoven milliyetçiliğin kışkırtılmasında aramaktadır. ‘Beka sorunu’ iddiası, şoven milliyetçi kışkırtmanın en üst düzeydeki ifadesidir. Saray partisinin seçim kazanmak için gerek duyduğu desteği elde etmesi açısından en önemli rolü ise, Afrin saldırısıyla milliyetçi dalganın yükseltilmesi oynadı. Erdoğan partisindeki ‘metal yorgunluğunun’ bu sayede aşıldığını da ilan etti.

Saray partisinin baskın seçimin gerekçesi olarak uluslararası gerilimleri, bölgesel savaşları öne çıkartması, ‘beka sorunu’ iddiasını öne sürmesi, milliyetçiliği kışkırtmak, kitle desteği sağlamak doğrultusundadır. Bununla birlikte, Türkiye’de tek adam diktatörlüğü doğrultusundaki süreç, dünyadaki ve bölgedeki gelişmelerden bağımsız değildir. Türkiye’de milliyetçiliğin tırmanması, hak ve özgürlüklerin yok edilmesi, muhalefetin ezilmesi, gücün tek kişide toplanması yoluyla açık diktatörlüğe giden süreç, içine girilmekte olan ekonomik krizde yükselecek toplumsal muhalefeti bastırma ihtiyacına denk geldiği gibi, aynı zamanda dünya çapında liberalizm ve küreselleşme karşısında korunmacılık, savaş tehdidi, otoriterlik yönündeki eğilimlerin öne çıkmasıyla da paralellik taşımaktadır.

Dünyadaki güç mücadeleleri açısından önde gelen çelişkilerin odak noktası ise Ortadoğu ve Suriye’dir. Küreselleşme döneminin tek kutupluluğu zayıflayıp erirken karşıt taraflar Suriye iç savaşında vekilleri üzerinden konumlanmaktadır. Soğuk savaş döneminin manevra olanaklarının sağladığı nispi bağımsızlıkları, sosyalist blokun yıkılmasının ardından işbirlikçi rejimlerle değiştirme doğrultusunda emperyalizmin birbirlerini izleyen müdahalelerinin durdurulduğu yer Suriye olduğu gibi, Erdoğan ve AKP iktidarının emperyalizmin politikalarıyla uyumsuzluğa ve kısmen çelişkiye düştüğü tutumlar yine Suriye iç savaşına ilişkindir.

Suriye’de emperyalist müdahale, Libya’da olduğu gibi, hızla başarıya ulaşamamış, durdurulmuştur. Ancak siyasi çözüme ulaşincaya kadar etkinlik alanı kazanmak için güç mücadeleleri sürmektedir. Saray iktidarı da Suriye’deki etkinlik alanı paylaşım savaşlarına girerek bir yandan milliyetçilik, Osmanlıcılık, yayılcılık kışkırtmalarıyla kitleleri seferber ederken diğer yandan bölgesel güç olma hayallerinin peşinde koşmaktadır. El Bab, ardından Afrin operasyonlarıyla silahlı kuvvetlerin doğrudan savaşa ve işgale giriştiği yayılcılık, kurumsallaştırılmakta

cağına ilişkin programatik metinleri bulunmamaktadır. Bu durum, seçilecek kişinin şahsında bir öznelliğe mahkûm kalınması, seçilecek olan cumhurbaşkanı ile partisinin eline geçirdiği bu belirsiz yetkilerle neler yapacağını nesnel bir taahhütle topluma sunmaması anlamına gelir. Şu ana kadar bağlayıcı metinlerin ortaya çıkmaması, parlamentarizmin nasıl geri getirileceğinin ortaya konmaması, tek adam diktatörlüğüne ve AKP’ye yöneltilen eleştirileri dayanaksız hale getirmektedir. Burjuvazinin temsilcileri, köpeksiz köyde değneksiz dolaşırçasına, sorunları demokratik temayül ve gelenekler, araçlar içerisinde çözmeye yönelmektense, demokratik hak ve özgürlükleri baskılayıp ortadan kaldırmaya yönelmekte bir sakınca görmemekte, gücü eline geçiren, işi, karşısındakini vatan haini olmakla suçlama kolaylığına kadar vardırırmaktadır.

Sorun, başkanlık sisteminin, tek adam diktatörlüğünün engellenmesidir. Bunun için Erdoğan ve Cumhur İttifakının seçimlerde yenilgiye uğratılması önemlidir. Ama Erdoğan ve Saray partisinin karşısındakilerin seçimleri kazanmak için benimseyecekleri yöntem ve tutum da aynı ölçüde önemlidir. Bu yüzden muhalefet, parlamentarizme geri dönüşü sağlayacak anayasa değişikliği gerçekleştirilmesini bağlayıcı biçimde savunmalı, seçim kampanyasında bu doğrultuda güçlü bir propaganda yapmalı, açıkça bu hedefe yönelik destek ve oy istemelidir. Tersine, oluşturulmuş olan yönetim sistemini veri alarak, ağırlıklı olarak olağan bir seçimdeki gibi daha iyi yöneteceği iddiasını öne sürmek, farkı yalnızca başkanın isminin Erdoğan yerine başka birisi olan bir başkanlık sistemi ve tek adam rejimini savunmak anlamına gelir. Bu bakımdan, tek adam diktatörlüğünü engellemek açısından, muhalefet partileri ve adayları, ancak seçim kampanyaları boyunca parlamentarizme dönme hedefini kendilerini bağlayacak biçimde resmen ilan etmeleri, propagandalarını esas olarak bu doğrultuda sürdürmeleri ölçüsünde desteklenmeyi hak edeceklerdir.

Ortak aday arayışları ve çeşitli tartışma ve pazarlıklardan sonra, başta İyi Parti, Millet İttifakını oluşturan muhalefet partileri, her biri kendi tabanını korumak ve oy desteğini geniş tutmak adına ayrı ayrı cumhurbaşkanı adaylarıyla seçimlere katılmakta karar kıldı. Yine kendi tabanlarından oy kaybetmemek adına HDP ile ittifaka girmeye de yanaşmadılar. Bu durumda HDP için ittifak yaparak baraj tehlikesiyle karşılaşmama olanağı ortadan kalktı. HDP’nin barajı geçememesi Cumhur İttifakının parlamentoda çoğunluk kazanmasına yarayacağından, açık diktatörlüğü uygulayacak Erdoğan ve destekçilerini engellemek amacıyla, barajı mutlaka geçebilmesi için HDP’nin desteklenmesi özel bir önem kazanıyor.

gücü bulunmazken güçler birleştirildiğinde belirli bir etkinliğe ulaşacak demokratik güçlerin varlığı olarak sayılabilir.” (“SEÇİMLER VE KOMÜNİZM”, HAZİRAN 2007)

24 Haziran seçimlerinin açık diktatörlüğe geçişin tamamlanması anlamında kritik önemi, Erdoğan ve destekçilerinin yenilgiye uğratılması gereğini öne çıkartmaktadır. İçinde bulunulan olumsuz koşullar, örgütsüzlük ve dağınıklık bir yana, işçi sınıfı örgütlerinin, komünistlerin tek başlarına bu olumsuz değişimi, açık diktatörlüğü engellemeye güçlerinin yetmemesi, dışlarındaki politik akımlarla ittifakları ya da kendileri dışındaki adayların desteklenmesini gerekli kılmaktadır. Karşı karşıya olunan olağanüstü tehditler, buna karşı anayasa değişikliği referandumu sonrası yapılacak bu ilk seçimlerin kritik rolü, komünizme destek istemek biçimindeki komünizmin genel seçim taktiği yerine, bu özel koşullarda Erdoğan ve Saray partisini yenilgiye uğratabilecek adayları destekleme biçiminde olağandışı bir tutumu gündeme getirmektedir.

Kuşkusuz ki tek tek demokratik aktörlerin ötesinde demokratik bir program ve somut hedefler oluşmuş değildir. Buna karşın önümüzdeki seçimle ancak, tek adama dayalı açık diktatörlüğün engellenebilmesinin ilk adımı atılabilir. Tek adam diktatörlüğünün engellenebilmesinin bu ilk adımdan başka koşulları ve gerekleri vardır. Bunlar arasında seçimlere katılan parti ve adayların rejim değişikliği karşısındaki tutumları önem taşır.

İKTİDAR VE MUHALEFET PARTİLERİ

Seçimlere ilişkin yeni düzenlemelerle seçime giren partiler arasında ittifaklar oluşturuldu. Bunlar arasında bir yanda ‘beka sorunu’ kavramıyla gerekçelendirdikleri tek adam diktatörlüğü rejimini savunan AKP ve MHP ile BBP’nin ‘Cumhur İttifakı’, diğer yandaysa CHP, İyi Parti, Saadet Partisi ve Demokrat Parti’nin oluşturduğu ve parlamentarizmin yeniden inşasını, restorasyonunu önerdiğini söyleyen, ama şu ana kadar bu yönde bir somut adımlar dizisi ya da programı ortaya koymamış ‘Millet İttifakı’ bulunmakta. İttifakları yasallaştıran düzenlemeyle ittifaka giren partiler baraj sorunlarını aşarken HDP ittifaka alınmayarak yine baraja takılma tehdidi altında bırakıldı. Böylece sonuçta, diğer partiler, barajın HDP için korunmasında anlaşmış ve bir anlamda Türk milliyetçiliği zemininde HDP’nin dışlanması, ‘ötekileştirilmesi’ politikasını sürdürmüş oldular.

‘Millet İttifakı’nın da HDP’nin de tutumları, genel hatlarıyla başkanlık rejimi karşısında parlamentarizmi savunmak yönünde olsa da, şu ana kadar ortaya konulmuş somut bir hareket planları, parlamentarizme geri dönüşün nasıl sağlana-

olan yeni rejimin, tek adam diktatörlüğünün dayanağı olduğu kadar en önemli nedenlerinden, itici güçlerinden de biridir.

Suriye’ye yapılan askeri harekât ve işgal eylemleri öncelikle Kürt ulusal hareketinin herhangi bir kazanım elde etmesini engellemeyi hedeflemektedir. Kürt ulusal hareketinin kazanımları sömürgecilğe tehdit olarak görülmekte ve sömürgecilik dışında bir varoluş hayal bile edilemediğinden ‘beka sorunu’ olarak, ‘varlık yokluk sorunu’ olarak nitelenmektedir. Saldırgan sömürgecilik ve yayılmacılık, açık terörist ve saldırgan nitelikli tek adam diktatörlüğüne gereksinimin başta gelen bir boyutunu oluştururken kitlesel destek, bu zeminde, ulusal düşmanlık temelinde kışkırtılan şoven milliyetçilik üzerinden örgütlenerek yeni rejimin inşasına kanalize edilmektedir. Bu bakımdan Türkiye’deki başkanlık rejimi ve açık diktatörlük girişimi, Ortadoğu’daki gelişmelerle, özellikle Suriye iç savaşı ile yakından ilişkili olduğu gibi, bütün bunlar dünya çapında keskinleşen çelişkileri, güç mücadelelerini yansıtmaktadır.

BATI KÜRDİSTAN’IN İŞGALİ

Türkiye’nin sözde ‘beka sorununa’ çare aramak adına, Batı Kürdistan’a sefere çıkarak Afrin’e yönelik işgal operasyonunu başlatan Erdoğan ve fiili koalisyon ortağı Devlet Bahçeli, çokça tekrarlanan ‘bir gece ansızın gelebiliriz’ tehditleriyle, ‘kendi göbeğini kendi kestiklerini’ iddia etmişlerdi. Oysaki ÖSO’nun desteğiyle başlattıkları işgal harekâtı, Rusya’nın, Akar ve Fidan’ın ziyaretlerinin sonrasında, kontrolündeki hava sahasını açması ve ABD’nin ‘Afrin sorumluluk alanımızda değil’ diyerek Kürtlere askeri anlamda destek olmayacağını açıklamasıyla mümkün olmuştu. ‘PYD, PKK ve IŞİD’e karşı’ başlatıldığı açıklanan işgal harekâtı, ‘Suriye’nin toprak bütünlüğüne duyulan saygı’ vurgulandıktan sonra, hedefin Türkiye’ye yönelik ‘terör’ tehdidinin engellenmesi, sınırlarında güvenliğin sağlanması olduğuyla gerekçelendirilmişti.

Meşruiyet oluşturma gerekçeleriyle üretilen söyleme ne kadar ters düşse de, küçük ortak Bahçeli’nin başı çektiği ‘Afrin’in yakılması ve tepelerine bayraklar dikilmesi’ kışkırtmalarıyla şoven rüzgârların tüm muhalif kesimlerin üzerinde estirilmesi, zaten sesi kesilmiş toplumsal kesimlerin içine alındıkları cenderenin daha da boğucu hale gelmesine yol açtı. Operasyon karşısı her açıklama suç unsuru haline getirilerek, sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek onlarca kişi gözaltına alındı, soruşturmalara uğradı. Bu arada birçok sendika ve ‘sivil toplum örgütü’ gibi diğerleri ile birlikte TÜSİAD ve CHP de harekâtı desteklemek-

ten geri kalmadı. Cezaevlerinde devrimci tutsakları öldürmeyi ‘hayata dönüştürme operasyonu’, Kıbrıs işgalini ‘barış harekâtı’ diye isimlendiren Türk devletinin gelenekleri doğrultusunda iktidar, Kürtlerin ulusal kazanımlarına düşmanca saldırıdan işgal operasyonunun adını barışın simgesi ‘Zeytin Dalı’ olarak ilan ediyordu.

Türkiye’nin Afrin’i işgal hareketi, ‘stratejik müttefiki’ ABD’yle birlikte yangın yerine çevirdikleri Suriye’de, birbirlerini vurma tehditleriyle başlamış, ABD ve Türkiye’nin Suriye üzerinden birbirleriyle olan gerilimlerini yeni bir basamağa çıkartan ve yeni hamle imkânlarının, pazarlıkların ve tavizlerin kapısını açan işgal, oluşturulan yeni mekanizmalarla, iki tarafın da ‘olur’ vereceği bir plan içinde gerçekleşmişti. Koparılacak tavizler üzerinden yeniden dizayn edilmeye çalışılan bu ve benzeri planlar, tarafların masada birbirleriyle pazarlıklarının konusunu oluşturuyordu.

ABD’ye karşı kullanılan retorik, iç politikada tüketim malzemesi olarak baskı işleviyle ele alınacak dahi olsa, oluşturulan bu söylemin taraflar açısından pratikte güçlü somut karşılıkları da bulunuyor. Tarafların bölgeye bakışını yağma, fetih ve nüfuz alanları oluşturmak belirlerken birbirlerinden beklentileri de herkesin kendi önceliklerine diğer tarafın ikna olması yönünde olduğundan bu öncelikler doğrultusundaki her hamleyle gerilim kendisini yeni bir düzeyde ortaya koymaktadır.

Bu gerilim dünya genelinde tırmanan gerilimlerin bir parçasıdır. Keskinleşen rekabet, çatışma ve savaş tehditlerine uzanan bu ortamda, temel söylemlerini milliyetçiliğin, siyasal gericiliğin, ırkçılığın, göçmen karşıtlığının oluşturduğu siyasal partilerin toplumsal tabanını genişleten bir iklim gelişiyor. Emperyalist rekabet ve çekişme ipleri her gün daha fazla gerer, bu gerilim yeni bir dünya savaşını da gündeme getirebilecek yönde gelişirken, kızıştirılan Suriye iç savaşının çıkmazlarının derinleştiği, halklar arasında yeni nefret ve güvensizlik tohumlarının ekildiği bir çerçevede, Türkiye’nin payına, parlamentarist mirasın ayak bağı olarak görülen yüklerinden kurtulup yetkinin ‘tek adamın’ ellerine verilerek ‘tek adam’ diktatörlüğünün kurumsallaştırıldığı bir yapı düşmektedir.

EMPERYALİZMİN UZUN YÜRÜYÜŞÜ

İçine girilen yeni dönemde dünya savaşını da gündeme getirebilecek biçimde gerilimleri tırmandıran emperyalizmin sosyalizmin yıkımından bu yana gündemi aslında hemen hemen hiç değişmedi. Küreselleşme dönemi boyunca, eski sosya-

de dâhil) bütün örgütlenme, hareket, mücadeleler bastırılıp saf dışı edilecek. Bu durumda devlet biçimi de egemenliğin üzerindeki örtünün çıkartıp atıldığı bir açık diktatörlük biçimini alacak.” (16 Nisan Anayasa Referandumu, Nisan 2017, s. 4)

16 Nisan anayasa değişikliği referandumunda kabul edilmiş olan ve ‘cumhurbaşkanlığı sistemi’ olarak adlandırılan bu açık diktatörlük rejimine geçiş, cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimlerinin ardından yönetim biçimine ilişkin değişikliklerin yürürlüğe girmesiyle tamamlanacak. 12 Eylül Anayasası’nın Kenan Evren için hazırlanmasında olduğu gibi, yeni yönetim sistemi de Erdoğan’a göre hazırlandığından seçimleri Erdoğan ve AKP’nin kazanıp kazanmaması, tek adam diktatörlüğüne geçişin tamamlanıp yerleştirilmesi ya da durdurulup geri çevrilmesi açısından belirleyici önem taşıyacak.

Bugünkü seçimlerde sorun, bundan önceki bütün seçim tartışmalarından farklılaşarak, açık diktatörlüğe geçilmesinin kabulü ya da durdurulmasıdır. Kuşkusuz ki bu olumsuz duruma gelmenin baş nedeni yine işçi sınıfının komünist partisinin yokluğu, işçi sınıfı içinde komünistlerin güçsüz ve örgütsüz olmasıdır. Ve bugün de ısrarla vurgulanacak olan komünist partinin var olmaması, eksikliği olmalıdır. Bu eksiklik ve komünist seçeneğin öneminin vurgulanması bir an bile unutulmadan belirtilmelidir ki, bu seçimlerde öne çıkan sorun, *demokratik haklar* meselelerinden öteye, oligarşinin temsilcisi Saray partisinin, ele geçirdiği devlet organlarını kullanarak açık diktatörlüğe doğru yol alması, bu yolu tamamlamak için de toplumun önüne seçim sandığı koymasındadır.

Oylanacak olan, demokratik hakların genişliği ya da darlığından öteye bir bütün olarak açık diktatörlüğe geçilmesi, parlamenter sistemin demokratik olup olmamaktan öteye tümüyle kaldırılması, kısacası rejim değişikliğidir. Örgütlenme, teşhir ve propaganda amacıyla kullanılan demokratik zemin ve imkânların bir bütün olarak ortadan kaldırılması, her türlü demokratik hak ve özgürlüğün kınıtısının bile keyfiyete bırakılması oylanmaktadır. İşte bu anlamda, daha önce, 22 Temmuz 2007 seçimleri döneminde işaret edilen, komünistlerin seçimlere yönelik temel tutumlarında istisna oluşturan koşullar gündeme gelmektedir:

“Komünizmin, diğer bütün politik hareketlerden bağımsız bir seçenek olarak oy istemesi biçimindeki genel seçim taktiğinin yine özel koşullara bağlı diğer bir istisnası da seçim ittifakı ya da kendi dışındaki adayların desteklenmesidir. Bu biçimde, komünizmin kendi adayına oy istemekten farklı bir tutum almasını gerektirebilecek koşullar, (faşizmin iktidara yol açma benzeri) ciddi bir tehdit karşısında, seçim sonuçlarının toplumun kaderini etkileyebileceği olağanüstü koşullar, bununla birlikte komünizmin tek başına yeterli

şını hızlandırmıştır. Bu durumda seçimleri iktidar da muhalefet de kazansa, seçimlerden sonra iktidara geleni, vahim bir ekonomik kriz, buna bağlı bir toplumsal altüst oluş ve tufan yerine çevrilmiş bir memleket bekleyecektir.

Baskın seçimin amacı, varolan kutuplaşmanın yumuşatarak etkisizleşmesine izin vermeden muhalefeti hazırlıksız yakalamak, mümkün olduğunca ‘az seçim hilesine’ ihtiyaç duyup ne kadar mümkünse o kadar ‘temiz’ bir şekilde seçimi kazanıp yeni rejimin inşasını taçlandırmaktır. Ama daha başından, Cumhurbaşkanı tarafından Genelkurmay başkanının gönderilip Abdullah Gül’ün ‘aday olmaması’ için tehdit edilmesi bu seçimlerin ne kadar temiz olabileceğini göstermektedir. Zaten antidemokratik ve hileli uygulamalar yasal hale getirilmişti.

Bütün bu yasadışı ve antidemokratik uygulamaların kayda geçirilip teşhir edilmesi, seçimler sonrası mücadele açısından önemli olacaktır. Erdoğan ve AKP’nin kazanması durumunda, işlemekte olan fiili tek adam rejiminin yasallaşacağı bu kilit seçimler, sadece AKP ve Cumhur İttifakının seçimi kaybetmesi açısından değil, seçim sonrasındaki mücadelenin imkânlarını yaratması açısından da önemlidir. Her ne olursa olsun seçimleri almayı kafasına koymuş devlet iktidarının, bir önceki seçimde utana sıkıla yaptığı hileleri önümüzdeki seçim için utanıp sıkılmadan yasal hale getirdiği bu koşullarda seçimlerin kazanılabileceğini düşünmek bir şeydir, iktidarın geri alınıp parlamenter sistemin restore edilmesi başka bir şey! Ayrıca 7 Haziran seçimleri sonrasında Erdoğan nasıl iktidarı vermediyse, aynı minvalde ve daha radikal hamlelere hazır olunmalıdır.

REJİM SORUNU VE SEÇİMLERDE TUTUM

Baskın seçim kararı alınan Türkiye’de siyasi rejim değişikliğinin gerçekleşmekte olduğu bir süreç yaşanıyor. 24 Haziran’daki seçimlerle 16 Nisan referandumunda kabul edilen sistem uygulanmaya başlanacaktır. Bu seçim, millet adına iktidar yetkisini tek kişide cisimleştirmek isteyen ve bu yolda anayasa değişikliğiyle parlamenter sistemin tasfiyesini gerçekleştiren Saray partisinin son adımıdır. 16 Nisan referandumu öncesinde, anayasa değişikliği kabul edilirse gerçekleşecek rejim değişikliği şöyle tanımlanmıştır:

“Referandumda kabul edilirse, anayasa değişikliğiyle, bugünkü olağanüstü hal uygulamaları kalıcı hale gelecek, olağan uygulamaya dönüşecek. Örnekleri bugünden ortaya çıktığı gibi, kararnamele mahkeme kararlarının boşa çıkartıldığı keyfilik hukuka hâkim olup hukukun yerini alacak; açık baskı, terör yönetme biçimi olarak kalıcılacak; diğerlerini parçalayıp yutarak oluşacak tek politik güç (saray partisi) dışındaki (muhtemelen AKP

list blok ülkelerini ve emperyalizmden bağımsızlıklarını nispeten koruyabilmiş diğer ülkeleri serbest piyasa kurallarına uydurmak, söz konusu devletlerin yönetimlerini kendisine sorun çıkarmayacak uyumlu işbirlikçi rejimlere dönüştürüp değiştirmek politikasını sürdürdü. Kapitalizme dönmüş birçok Doğu Avrupa ülkesinin Avrupa Birliği ve NATO’ya alınması, Avrupa’nın ortasındaki çokuluslu federal Yugoslavya’nın ulusal devletlere bölünmesi, Ukrayna ile Rusya’nın düşman hale getirilmesi, emperyalizm açısından hep bu dönemin kazanımlarıydı. ‘Emperyalizmle uyumlu yaşayın, işbirliğini geliştirin’ anlamı taşıyan ‘barış’ ve ‘demokrasi’ kavramları, işçi sınıfını mücadelesinde silahsızlandırmak için kullanılsa da, bu sırada sıcak çatışmalar, savaşlar da hiç eksik olmadı.

Irak savaşı, ABD’nin güç ve hegemonyasını, jandarmalığını yeni dönemde de onaylatmasına yaradı. Bu dönemde, eski Sovyet etkinlik alanı dağılırken ABD ve Batı etkinliği gelişti. Gürcistan, Ukrayna başta olmak üzere birçok yerde ‘demokrasi teşvikçiliği’ politikasıyla ‘renkli devrimler’ gündeme geldi. İçerden dönüşümlerle işbirlikçi hükümetlerin iktidara gelmesi, sosyalizmin yıkılması sonrasında ülkelerin emperyalizme yedeklenmesi, yeni sömürgeleştirilmesi için en masrafsız, sıkıntısız ve en ‘demokratik’ yoldu. Ama emperyalizmin amacına doğru ilerlerken attığı adımlar her zaman için bu kadar masrafsız olmadı.

Ekonomik ve siyasi düzenlemeleri, ulusal ölçekteki siyasi rejim ve otoritelerin egemenliğinden kaçırarak ‘özerk, bağımsız kurullara’ havale eden neo-liberal düzenlemeler, küreselleşme politikalarının araçları arasındaydı. Çokuluslu devletlerin parçalanmasından her etnisiteye bir devlet önerilmesine varan mikro-milliyetçi politikalarla birlikte, en küçük işletmelerin ve yerelliklerin uluslararası pazarlara eklenmesi için uluslararası düzenlemeler gerçekleştirildi.

Ancak bu politikalar düzenlemeye konu olan eski sosyalist blok ve etkisi altındaki ülkeler için önerilirken Batılı devletler ve onların işbirlikçileri için başka standartlar geçerliydi. Örneğin Kürt siyasal hareketi karşısında Türkiye destekleniyor, Avrupa’daki çeşitli ulusal sorunlar için ‘birlik’ten yana çözümler teşvik ediliyordu!

Bu ikili standartlar IMF kanalıyla dayatılan ekonomik reçetelerde de söz konusuydu. Bağımlı, yeni sömürge ülkelerdeki krizlerde önerilen ‘bırakınız batsınlar, piyasa çürüklerden ayıklansın’ tutumu 2008 krizinde ABD’deki firma ve bankalar için ağza bile alınmadı!

Sosyalizmin eski nüfuz alanlarının yeniden düzenlenmesinde önerilen bu ekonomik ve siyasi politikalar, güçlü olandan yana sonuç verdiği, yararlarına olduğu

sürece, emperyalistlerce savunuldu. Fakat ABD ve AB’nin küreselleşme politikalarından çıkarları görece azalmaya, Çin gibi güçlenen ekonomiler için daha avantajlı hale gelmeye başlayınca bu politikalar sorgulanmaya, tersi savunulmaya başlandı.

Dünyanın ikinci büyük ekonomisi haline geldiği gibi artık başa geçen, Batı’nın bütün hesaplarında temel belirleyici haline gelen Çin, ekonomik bir dev oldu. Rusya, her ne kadar ekonomisi hammadde ve petrol satışlarına bağlı olmak gibi bir zayıflık içerse de, ekonomik kriz ve siyasi dağılma dönemini atlatarak ulusal ekonomisini dengeye getirmeyi başardı. Esasen politik ve askeri güce sahip Rusya ile ekonomik güce sahip Çin, emperyalizmin kendilerini hedef alan hamleleri karşısında şimdiye kadar çoğunlukla etkisiz kaldılar. Dünyadaki karşılıklı ekonomik bağımlılık ilişkileri bir yana, emperyalizmin giderek daha da daraltmak istediği siyasi, ekonomik ve askeri ablukasını savuşturabilmeleri, maliyeti gittikçe artan siyasi ve askeri bir kararlılık gerektiriyor.

Bu iki ülke emperyalizmin hedefi olmaktan çıkacak değilse de bu kararlılıkla davranarak siyasi bağımsızlıklarını koruyabilirler. Özellikle Çin’in dünya sahnesinde yükselen güç olarak, eninde sonunda emperyalizmle bir şekliyle çatışmak zorunda kalacağını öngörmek yanlış olmayacaktır. Çin saldırgan politik stratejilere yönelme bile, emperyalizmin Çin’in ekonomik ve siyasi nüfuz rotalarına daha sert müdahaleleri epeydir gündemleştirildiği görülmektedir. ‘Arap Baharı’nın, kendi özgün dinamikleriyle gelişse de, emperyalizmin gündemine uygun düşmesinde, Çin’in, Libya başta olmak üzere Afrika kıtasındaki ilişkilerine bir müdahale yönü de bulunmaktadır.

SURİYE İÇ SAVAŞI

‘Arap Baharı’nın en son ulaştığı ve durdurulduğu Suriye’de yedi yılını dolduran iç savaş, Şam’ın banliyösü Doğu Guta’daki cihatçıların, cephedeki çatışmaların yanı sıra, anlaşmalarla İdlib bölgesine sürülerek ‘derdest’ edilmeleriyle çözüme yaklaşmış gözüküyor. Bu adım için Türkiye’nin Afrin işgaline izin verilmesi gerekmişti. Doğu Guta’nın boşaltılması hem Esad rejiminin rahat bir nefes almasını sağlar, hem de Rusya ve Esad rejimine, sorunun çözüleceği Cenevre masasına daha rahat oturmaları için hamle üstünlüğü getirirken ‘muamma’ haline gelen problemin yeni adı ‘İdlib’ olmaya başladı.

Türkiye’nin etkinliğindeki cihatçı gruplar Doğu Guta’nın boşaltılmasını kabul ederken, Suudilerin etkinliğindeki cihatçı *Ceyş üil İslam* grubu çekilmeye karşı çık-

ıkış yok edilmek, KHK’lerle yönetilen ülke, iktidar için ‘dikensiz gül bahçesi’ haline getirilmek istenmektedir.

BASKIN SEÇİM

16 Nisan referandumundan sonra 2019 yılında yapılacağı ilan edilen genel seçimlerin baskın biçiminde öne alınması, öncelikle anketlerde gerekli desteğin yakalanabilmesindedir. Yani 16 Nisan’dan sonra Saray partisi tarafından seçimlerin kazanılması mümkün görüldüğü anda seçime gidilmiştir.

Buna karşılık mevcut parlamenter sistemin yasal çerçevesini cumhurbaşkanlığı sistemininkine dönüştürmesi gereken uyum yasaları daha tamamlanmamıştır. Uyum yasalarının KHK’lerle yapılmasına itiraz etmesine karşın muhalefet, uyumlaştırma bile gerçekleştirilmeden seçimlere gidilmesi kararının alınmasını engelleyememiş, baskın seçime karşı çıkmayı acziyet göstergesi sayarak hemen seçim ortamına uygun çalışmalara başlamış, kendini güçlü gösterme çabalarına girişmiştir.

Baskın seçim kararı alınmasında ise, İyi Parti’nin seçimlere katılmasını engelleme çabası gibi hilebaz hesapların ötesinde iki etken öne çıkmaktadır: Afrin işgali ile yükseltelen milliyetçi dalganın kaçırılmaması ve artık durdurulması güçleşen ekonomik krizin yaklaşmakta olması. Kandil’deki liderlerin yakalanıp getirilmesi, bu başarısızlığın Avrupa’daki mafyatik ilişkilerle Salih Müslüm’ün derdest edilip Türkiye’ye getirilmeye çalışılması girişimleri, hep anketlerde yüzde ellinin üstünü yakalamaya yönelik hamlelerdi. Afrin operasyonu bu nedenle RTE için ‘Allahın ikinci lütfü’ anlamına geldi. Zaten seçime yönelik ekonomik paketlerle harcamaları artırıp bütçe dengesini altüst eden Saray, bu hamleleriyle daha da kaçınılmazlaşan krizin patlamasından önce sandıktan onay almak için işleri hızlandırdı.

Aslında kapitalizmin çevrimlerinde de Türkiye tarihinde de yaklaşık olarak her on yılda bir gerçekleşen krizler gerçeği karşısında, AKP, kayıt dışı bir paralel ekonomi ve çeşitli kayıtsız giriş çıkışlarla bir bağımsızlık kazanmış gibiydi. Ancak cari açığın bir şekilde sürdürülmesini sağlayan bu kayıt dışı girişlerden altın ticareti halen sürse de, bu sefer de seçime yönelik yaklaşık bir yıldır kesenin ağzının iyice açılması, kamu bankalarının inşaat sektörü ve tüketimi kamçulamak için seferber edilmesi, gündemdeki ekonomik krizin boyutlarını kat kat tırmandırmıştır. Erdoğan’ın seçimlerden sonra ekonomiye müdahale, faizleri düşürme sözleri, döviz kurlarını, enflasyonu ve faizleri büsbütün sıçratmış, ekonomiden para kaç-

diğında, Suriye’de Kürtlerin en ufak kazanımının bile Türkiye tarafından tehdit olarak görüldüğü yüksek sesle dillendirilmeye başlandı. ABD’nin yeni dönemde İslami grupları karşısına alması ve Türkiye’nin bu politik manevraya yeterince uygun davranmaması Kürtleri ön plana çıkardıkça, bu tehdit algısı, yine Türkiye’nin seçimlerinde servis edilmek üzere ‘beka sorunu’ olarak dile getirilmeye başlandı.

ABD, Türkiye’nin cihatçıları desteklemesini, Türkiye’ye ABD’nin Kürt kartını kendine yeğlemesini baş sorun haline getirdi. Bu nedenle, ABD her iki tarafla ilişkilerini sürdürmeye çalışsa da, Türkiye ayak dirediği ölçüde bölgede işbirliği yapılabilecek tek seküler güç olarak Kürtler öne çıktı. Kürt siyasi hareketinin savaş koşullarında kendini savunmak için ABD ile geliştirdiği ilişki, büyük ölçüde bölgedeki diğer aktörlerin ortak Kürt düşmanlığı ve dışlaması zemininde gelişti.

ABD ile kurduğu ilişki, Kürt hareketinin taleplerinin demokratik niteliğini ortadan kaldırmasa da, bu taleplerin emperyalizmin bölgedeki varlığıyla ilişkilendirilmesi antidemokratik gelişmelere temel oluşturduğu gibi, Kürtlerin bağımsız iradesini zaten kabul etmeyen bölge devletleri bir yana, anti-Amerikan duyarlılığa sahip bölge halkları nezdinde de Kürtlerin dışlanmasına neden olacaktır. Eğer ilişkiler bu yönde daha da yol alırsa, Kürtlerin bölgedeki tercihleri, Suriye’nin parçalanması ve sonraki adımda İran’ın hedef alınması şeklindeki emperyalist politikalara, örneğin Türkiye’den İran’a uzanan bir NATO koridoruna zemin hazırlayıp çeşitli müdahale olanakları sunması anlamına gelecektir.

Bunun aksine, nükleer anlaşmalar ve Rusya’dan S-400 füzeleri alımına kadar işi vardırıp NATO içinde bir sorun olarak ele alınmaya başlanan Türkiye’deki iktidar, Rusya ve İran’la işbirliğine yöneldikçe sözde ‘antiemperyalist ve anti-Amerikan’ pozisyonu kimseye kaptırmamaktadır! Her ne kadar, kimyasal silah kullanıldığı gerekçesiyle Suriye’ye füze yağdırılmasında hemen emperyalist saldırının yanında yer almasında olduğu gibi, kritik anlarda gerçek konumuna hızla dönse de AKP, kitleler nezdinde antiemperyalist olarak görülebilmektedir.

ABD’nin sanki Kürtlerin hamisiymiş ve Türkiye’yi bölmek gibi gizli bir gündemi varmış gibi propaganda yapılması, AKP’ye sahte bir antiemperyalist görüntü vermektedir. Bu görüntü Kemalist çevrelerin egemen kampa eklenmesi için kullanılmakta ve etkili olmaktadır. 15 Temmuz girişiminin ardında ABD’nin bulunduğu ve Kürtlerin hamisi olduğu, AKP’nin tek başına millî iradeyi, millî egemenliği temsil ettiği, emperyalizme karşı herkesin yerinin bu cephe olduğu ileri sürülmekte, başlatılan savaş nedeniyle her türlü demokratik karşı

tı. Bu tutum, *İran karşıtı cephenin* mızrak ucunu oluşturan Suudi Arabistan ve İsrail’in politikalarıyla uyumluydu. Tabii Doğu Guta’da sadece bir cihatçı grubun direnmesi, normalde dünyayı meşgul edecek önemde bir haber olmayacaktı! Bir kimyasal silah kullanılması iddiası ise, bölgenin ve dünyanın gündemini değiştirebilecek bir olay haline geldi. Batılı devletler, Doğu Guta’nın boşaltılması sırasında Şam rejiminin kimyasal silah kullandığı iddialarını ileri sürerken yeniden Esad’ın devrilmesi taleplerini yüksek sesle dillendirmeye başladılar.

Batı cephesi, işine gelmediğinde görmemeyi ve göstermemeyi tercih ettiği kimyasal saldırı olaylarını bahane ederek, tıpkı Libya’ya uluslararası müdahalenin öngününde olduğu gibi, hızla savaş naraları atmaya başladı. Önceki ABD başkanı Obama, uluslararası müdahaleyi davet etmek için kullanılan bir önceki kimyasal saldırı iddialarında kararı BM’e havale etmişti! Bu sefer Trump’ın yanında İngiltere, parlamento kararı olmaksızın operasyona katılacağını bildirdi. Fransa’da Macron hükümeti tıpkı Libya’daki gibi, sömürgeci döneminden kalma refleksleriyle savaş naraları attı. Trump kabadayı tarzında tweetlerle Rusya’ya sataştı. Bilinmeyen şey, Rusya’nın ve müttefiklerinin bu saldırıya nasıl tepki verecekleri, hatta verip vermeyecekleriydi. Emperyalist Batı, Rusya’nın sesini çıkarmamasını umuyordu ve aslında bunu test ediyordu. Rusya, gereğini yerine getirip getirmemesi bir yana, bu sefer sadece sesini çıkardı! Hatta İran bir yana, Çin de sesini çıkardı. Ama ses çıkarmaktan öteye fazla bir hamlede bulunmadılar. Muhtemel bir ‘sürpriz’ tepkiyi önlemek için operasyon öncesi Rusya’ya haber verilmiş, bu sayede üsler boşaltılmıştı.

Tabii bütün bu gelişmelerin arka planında sürmekte olan olaylar da anılmaya değerdir. ABD müesses nizamının Trump ve ekibini dizginlemek için yürüttüğü soruşturmada ne zaman bir gelişme olsa, dünya Trump’tan bir çılgınlık beklemektedir. Kuzey Kore ile füze krizi de bu soruşturmanın bir aşamasına denk gelmişti. Suriye savaşını başa sarmak talebiyle gündeme getirilen kimyasal gerginliği de bu soruşturma ile ilişkilendirilebilir! Trump’ın üzerindeki baskıyı bu sayede azaltmaya çalıştığı yadsınamaz. Üstelik bu sefer, uluslararası koalisyonun oluşması, Guta’daki kimyasal olayını önceleyen daha bireysel bir olay üzerinden çoktan başlatılmıştı bile. Rusya’nın eski bir ajanıyla kızının İngiltere’de zehirlendikleri haberleri, düzmece mi gerçek mi olduğu anlaşılması hayli güç ve manipülasyona açık olsa da Rus diplomatların Batılı ülkelerden sınır dışı edilmesi kampanyasına dönüştürülmüştü.

Kuşkusuz bu gelişmeler, savaşın aniden alevlenebilmesi, sonra kısmen durgunluğun yerleşebilmesi, esasen ne yalnız başına Trump’ın iç politikadaki sıkışmışlığıyla ne de Guta’daki kimyasal kullanımıyla açıklanabilir. Bütün bu dalgalanma ve aşırılıklar, zaten yüksek olan gerilimin daha da yükselip alçalması, dünyanın eksenini belirleyen daha temel çelişkiler tarafından güdülenmekte, bu zeminde iş görmektedir. Bu kadar dengesizlik içinde eğer bir mantık aranacaksa, bakılması gereken esas yer, emperyalizm ile dünyanın geri kalanı arasındaki çelişkinin niteliğidir.

Suriye savaşında, Rusya ve İran’ın desteğini alan rejimin üstünlük kurması, son etapta Afrin’in Türkiye’nin etkinliğine verilerek Doğu Guta’nın ele geçirilmesi, üstelik Türkiye’nin Rusya’nın etki alanına doğru yönelip Batı’dan uzaklaştığı görüntüsünün oluşması, rejimin ve Rusya’nın Cenevre’de kurulacak masada üstün şekilde oturması anlamına geliyordu. Emperyalistler bu durumu kabullenmek istemedi ve kimyasal saldırı bahanesiyle gerginliği bir üst noktaya taşıyarak yaklaşmakta olan çözümü sabote etti. Böylece, sosyalizmin yıkımı sonrasında dünya üzerinde tam bir tahakküm kurabilmek amacıyla sürdürdükleri uzun yürüyüşlerine devam etme isteklerini, bu yürüyüşlerinde önlerine çıkan engellere tahammülsüzlüklerini bir kez daha gösterdiler.

Suriye savaşında emperyalizmin yayılmacılığına dur denebilmiş olması, aslında ABD ve emperyalistler açısından en rahatsız edici konuyu oluşturmaktadır ve kimyasal saldırı bahanesiyle gerçekleştirilen en son füze saldırılarının arkasında da bu rahatsızlık yatmaktadır. Emperyalizmin sosyalizmin yıkılması sonrasındaki uzun yürüyüşünün ilk kez, ‘Arap Baharı’ rüzgârının manipüle edilmesiyle iç savaşa sürüklenen Suriye’de durdurulması, bir kaç faktörün bir araya gelmesiyle mümkün olmuştur. Emperyalizmin Suriye’de tökezlemesi, Esad rejiminin direnişi ile Rusya ve İran’ın Suriye’nin arkasında kararlı duruşlarının yanı sıra, emperyalizmin kendi politik seçenekleri arasındaki çelişkinin de sonucudur.

EMPERYALİZMİN ÇELİŞKİLERİ

ABD içinde mücadele eden iki çizgi, başta AB içerisindekiler olmak üzere bütün dünyadaki taraflaşmaların temelini oluşturmaya devam ediyor. Ukrayna sorununda olduğu gibi Suriye savaşında da, emperyalizmin iki politik tercihi, savaşçı-müdahaleci çizgi ile işbirliğini öne çıkaran daha liberal çizginin mücadelesi, belli kararsızlıklar yaratmaktadır. Ekonomik ve siyasi olarak gerileyen ABD hegemonyası, Irak’taki gibi erken askeri müdahalelerle politik gücünü koruyup ye-

‘Tek adam’ rejimini savunanlar, dünyada da öne çıkan böyle bir akım olması nedeniyle, kendilerine uluslararası zeminde bir karşılık bulurlarken, AKP’nin bu yola girip neredeyse sonuna kadar gidebilmesinde, kuşkusuz ki burjuva muhalefetin çapsızlığı da, göz ardı edilemez bir etken olarak ona eşlik etmiştir. Girdiği her mücadelede, her seçimde toplumu kutuplaştırarak galip gelip kitle desteğini artıran 15 yıllık AKP iktidarı, yendiği milliyetçi-militarist çizginin kılıç artıklarını kendisine ekleyerek, milliyetçi-islamcı bir ideolojik çizgiyle yoluna devam etmek istemektedir. Böylece Türkiye’deki yeni kutuplaşma, her ne kadar karşı bir program ve yol haritası ilan etmiş olmasalar da, sonuçta lâfzen eski rejimin reorganizasyonunu talep edenlerle, yeni rejimin inşasında sonuna kadar gitmenin ülkenin ‘beka sorunu’ haline geldiğini savunanlar arasında kurulmuş bulunmaktadır.

AFRİN İŞGALİ VE SEÇİMLER

Yeni yönetim sisteminin uygulamaya konacağı seçimler öncesi Afrin işgali, Kıbrıs işgalinde ve yine Öcalan’ın yakalanmasında Ecevit’in oylarının artışında olduğu gibi, AKP’nin seçmen desteğinde de belli bir artışa neden oldu. Bu işgal sayesinde, karşısındaki herkesi düşman gösterme imkânına erişen milliyetçi-islamcı bayrak altındaki Saray partisi, bütün karşıtlarını vatan haini ilan ederek keskin kutuplaşmayla muhaliflerini alt etmeyi planladı. Ama bir işgaller zincirinin ilk halkası olduğu söylenen Afrin’i şimdiye kadar yenilerinin takip etmemesi milliyetçi yükselişin tavsamasına neden olmuş gözükmektedir. Afrin işgali sırasında ABD ile Mıncı için de anlaştıklarını ileri süren iktidara bu noktada bir set çekilmiş gözükmektedir. Bu durumda iktidar, Yunanistan’la didişmek ya da bazı Avrupa ülkeleri ile seçim üzerinden suni gerginliklerle idare etmek zorunda kalabilir! Üstelik Türkiye’nin Afrin ve bölgedeki varlığı bir Arap gücü ile ikame edilmek istenmektedir. Tabii yüksek bir olasılık da milliyetçi rüzgârı artırmak için Kandil’e operasyonların yedekte tutulmasıdır. Seçim sathına girildiğinde bu seçenekler gündeme gelecektir.

Suriye muhalefetinin başlangıçta içine almak istemediği ve dışladığı Kürtler, diğer etnik unsurları da dışlamadan kendi öz savunmalarını geliştirerek süreçten nispeten en az zararla ve siyasi olarak kazanımlarla çıkabildiler. Kürtlere, Esad’a karşı savaş içinde bile ‘eşit’ üyelik değil ‘piyon’ olmaları önerildi ama bu öneri Kürtler tarafından kabul edilmedi. Türkiye’nin Suriye politikasının bir ayağı ise kuzeydeki Kürtlere yönelik ‘Çözüm Süreci’ydi. Türkiye’deki seçimler ve Suriye’deki muhtemel gelişme ve planlar doğrultusunda ‘Çözüm Süreci’ sonlandırıl-

AKP iktidar süresi uzadıkça yıprandı, yıprandıkça oligarşiyle sorunları birikti ve bu nedenle bütün bu süreçte artan kitle desteğini, çekinmeden oligarşiye karşı nispi özerkliğinin sınırlarını genişletmek için kullandı. Yine de her kritik dönemde oligarşinin ve emperyalizmin desteğini almayı başardı. Muhalefetin tutarsız politikaları da bu sürece eşlik ettikçe, ideolojik iklim ve söylem AKP tarafından belirlenmeye ve 'mahalle baskısı' herkesi içine almaya başladı.

AKP, sürecin büyük bölümünde oligarşinin ve emperyalizmin desteğini alarak, dünyadaki genel eğilimle uyumlu biçimde, oligarşik devlet yapısının belirleyici organlarının 'sivilleştirilmesini' gerçekleştirdi. Oligarşinin istemlerine uygun düşün politikası, askeri niteliği ağır basan MGK'nın çekirdeğini oluşturduğu eski devlet yapısının dönüştürülmesi doğrultusunda, devlet gücünü ve organlarını Saray örgütlenmesi içinde birleştirdiği yeni bir başkanlık rejiminin inşasına girişerek kendini oligarşiye de dayatma noktasına kadar gitti.

Bu açıdan, bu yönde dünyada da var olan bir eğilimle uyumlu olsa da AKP'nin 'tek adam diktatörlüğüne' doğru bu dönüşümü, oligarşinin sınıfsal egemenliğinin zorunlu ve mutlak bir sonucu değildir. Bununla birlikte, 'askeri vesayetten' sıyrılrken, bunu başarabilecek bir siyasi partinin, yenebildiği gücü bu sefer kendi elinde toplayıp tutmak isteyeceğinin oligarşi tarafından ne kadar öngörüldüğü bilinemese de, karşı karşıya olunan bu durumun, 'tek adam diktatörlüğüne' karşılık gelen başkanlık rejimi inşasının, bütün dünyaya ve oligarşiye rağmen bir kişinin siyasi hüneriyle gerçekleştiğini söylemek de olanaksızdır. Diğer yandan, oligarşik devlet yapısı 'sivilleştirilirken' dönüşümü gerçekleştiren gücün arkasında kararlılıkla duran oligarşinin, kişi diktatörlüğü doğrultusunda Saray iktidarı kurulurken bu gücün arkasında aynı kararlılıkla durduğu ve yeni başkanlık rejiminin niteliklerine ilişkin olarak aynı tutumda olduğu da söylenemez.

Aynı tutumda olmak yerine, aksine, özellikle Suriye savaşında strateji değişikliğine giden emperyalizm ve işbirlikçisi oligarşi ile AKP iktidarının çelişkileri sürdürülemez boyutlara ulaşmış gözükmektedir. Fakat AKP'nin ipleri oligarşinin elinde olsa da, öteki ucunda artık belli bir 'özgül ağırlığa' sahip Saray partisinin varlığı ve oligarşiye kendi politikasına çektiği durması, işleri daha ince düşünülmesi gereken bir safhaya getirmiş bulunuyor. Bu ilişkide sonuçta belirleyici olacak olan belli olsa da, Türkiye'nin belirli bir süre için, oligarşinin de mecbur kalacağı bir tür sapmaya, geçici olarak hizadan çıkan bir uygulamaya maruz kalması da olasılık dışı değildir.

niden dayatmayı tercih ediyor. Ama bunu yaparken eski gücünü yitirmiş olmasının kararsızlıklarıyla davranıyor. Müdahalelerin faturası arttıkça bölgesel aktörlerle işbirliği ve uzlaşmayı öne çıkarıyor. Örneğin BOP gibi şahin politikardan, 'ılımlı islam' stratejisine yöneliyor; sonra ondan da vazgeçip islamın bütün tonlarını karşısına alan yeni bir saldırganlık aşamasını tercih ediyor. ABD'nin politikalarının bu şekilde değişmesi ve geçişkenliği, bölgesel aktörlerin, vekillerin kendi güçlerini ve manevra alanlarını, etki sahalarını genişletmeleri için onlara olanak sağlıyor. Bu arada işbirliğini ve uzlaşmayı öne çıkaran (savaşı ve şiddeti mutlak biçimde dışlayan değil, ikincil alan) çizginin güçlenmesine, iktidara gelmesine de zemin hazırlanıyor.

ABD'deki politik taraflaşmanın kararsızlık şeklinde sürmesini Trump'ın şahsına ilişkin yürütülen soruşturmadan da anlamak mümkün. Bu kararsızlık sürekli olarak sahadaki dengesizlikleri besliyor. Arkasında bıraktığı karmaşayla Libya'dan Suriye'ye yönelen emperyalizmin Esad'ı devirme stratejisinden vazgeçip öncelikli politik tercihlerini değiştirmesinin nedeniyse, IŞİD örgütüdür. Bütün dünyaya enternasyonalist bir mesajla seslenen, El Kaide'den türeme IŞİD örgütü, İslam'ın çeşitli yorumları başta olmak üzere hiçbir çizgiyle uzlaşmadan ve her şeyi karşısına alarak mücadele etmeyi seçti. Emperyalizmin Libya'da arkasında bıraktığı kaos bile zamanı gelince düzenlenebilir olmasına karşın, bu sefer karşısına çıkan, hiçbir şekilde işbirliğine yanaşmayan ve etkisi bütün dünya metropollerine yayılan yeni bir hareketti.

Emperyalistlerin Suriye'ye yöneldikten bir müddet sonra karşılarında buldukları IŞİD düzenli, disiplinli ve uzlaşmaz bir direniş hareketi olarak her türlü işbirliğini reddediyor ve kendi gündemini esas alıyordu. Suriye ve Irak'ta ortaya çıkan direniş, emperyalizme ve kendi dışındaki her türlü otoriteye başkaldırırken, kendisinden öncekilerden farklı olarak, direnişi Batı'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin dışlanmış yığınlarına taşıma potansiyelini harekete geçirdi. İşte emperyalizmin bütün planlarını değiştiren ve kararsızlıklarını teşvik eden bu gelişmelerdi.

IŞİD'i, hâkim olduğu bölgelerdeki petrol ya da başka kaynakları çeşitli ticari kanallarla Batı'ya satmasına bakarak, işbirlikçi olarak değerlendirmek yanlış olacaktır. Çünkü bu örgüt sonuçta kendi ekonomisini oluşturmak için doğal kaynaklar üzerindeki hâkimiyetini kullanmaktaydı. Bu açıdan petrolün akış yönünün Batı'ya doğru yönelmesi, petrole ve ekonomik kaynaklara emperyalizmden bağımsız bir siyasi çizginin hükmettiği gerçeğini değiştirmez. Politik inisiyatifin kimde olduğu petrolün denetiminden daha önemlidir. Nasıl ki Rusya ve Çin,

Batı’yla ekonomik ve siyasi ilişkiler yürüten bağımsız siyasi öznelere, bu türden ilişkilerine bakarak İŞİD’in iplerinin Batı’nın ya da emperyalist istihbarat ajanlarının elinde olduğunu ileri sürmek de doğru bir değerlendirme olmaz.

Sosyalizmin yıkılması sonrası uzun yürüyüşünde emperyalizm hem işbirliği ve diplomasiyi hem de savaş ve askeri gücü aynı anda kullanıyor. ABD de attığı her adımla yeni alanlara nüfuz ederken ortağı ve rakibi AB’yi iç çelişkilerini harekete geçirerek baskılamayı da amaçlıyor. Bu mücadele içinde ABD, hem AB’yi yanında tutmayı hem de Çin’in ekonomik gelişmesini dizginleyerek kendine bağımlılaştırmayı ve aynı zamanda Rusya’nın politik etkisini kırmayı hedefliyor. Fakat Rusya ve Çin’in ABD emperyalizminin karşısına ne zaman, hangi aşamada ve hangi ölçüde çıkacağını öngörmek gittikçe daha da karmaşık bir konu haline gelmektedir. ABD’nin gündemi, sosyalizmin yıkımı sonrası bu alanlara nüfuz etmek olduğu sürece, söz konusu olan emperyalist yayımcılıktır. Bunun karşısında, emperyalizmin saldırılarına hedef olan ülke ve coğrafyalarda gösterilen direnç, Rusya ve Çin yakınlaşmasından doğan yeni bir politik kutbun gelişmesine, politik taraflaşmanın ortaya çıkmasına ve direncine zemin olmaktadır.

ABD’nin rakibi AB ve Japonya’nın bu alanlara nüfuz etmek için geliştirecekleri hamlelere, esas olarak doğrudan ABD’yi karşılına almak şeklinde gelişmiyor. Trump’ın İran’la nükleer anlaşmadan çekilmesinde ya da İsrail’deki elçiliğini Kudüs’e taşımasında olduğu gibi, AB liderleri, bu politikalara itiraz etseler de, ABD’yi ikna çabalarına öncelik veriyorlar. AB’nin lehine kazanımlar için, düzenlemeye konu bölgelerdeki politik aktörlerle bağımsız ilişkiler geliştirip desteklemek biçimindeki farklılıkları, emperyalist paylaşımındaki paylarını artırmak için ABD’nin işini zorlaştırmayı amaçlıyor.

Suriye savaşında bir ileri bir geri gidişin, varılan anlaşmaların yok sayılmasının, tarafların sık sık yer değiştirmesinin ve sanki savaş baştan başlıyormuş gibi Esad’ın gidişini yeniden gündemin başına koyma denemelerinin arkasında, emperyalizmin birbiriyle çatışan politikaları, çelişkileri bulunuyor. Suriye savaşı, emperyalizmin geri adım atmak istemediği, İran, Rusya ve Çin’in ise geri adım atkılarında sıranın kendilerine geleceğini bildikleri bir aşamada takılıp kalmış gibidir. Bu haliyle de daha çok ileri ve geri adımlar, gerginlik ve yumuşamalar yaşanabilecektir. Bu aşamada her iki taraf da birbirlerini doğrudan karşıya almayarak olayların ve çatışmanın kontrolden çıkmasını istememektedirler. Ama yine de kapitalizm için rasyonelite, akıl çağı bitmiş gözükmekte, yükselen milliyetçi, faşist ve

ırkçı politikalar iktidara doğru taşındıkça daha öngörülemez gerginlikler birbirini izleyebilmektedir.

Savaşa ve krize çözüm olarak emperyalizmin önerdiği politika, Suriye’nin üç bölünerek güya demokratikleştirilmesidir. Türkiye ve müttefiklerinin (ya da Arap Birliği’nin, Suudilerin) güvencesinde Sünni bölgesi, ABD’nin güvencesinde Kürt bölgesi, Esad rejiminin etkinliğinde Alevi bölgesi biçimindeki üç bölünme üzerinden herkesin güçlerini pekiştireceği parçalı Suriye yapısı emperyalizmin bu aşamadaki geçici çözümü olarak şekillenmektedir. Kürtlerin, Sünnilerin ve Alevilerin üç parçalı ‘demokratik’ siyasi birliği, emperyalistlerin vekilleri yoluyla bölgeye nüfuz etmeleri ve bunu da ‘demokrasi’ olarak pazarlamalarından başka bir şey değildir.

TÜRKİYE’NİN ‘EKSEN KAYMASI’

Türkiye’deki siyasi gelişmeler, iktidar mücadeleleri ve rejim değişikliği girişimleri de, emperyalizmin politikaları, bölgeye ilişkin planları ve bu doğrultuda Türkiye’ye biçilen roller ile yakından bağlantılıdır. ABD’nin Büyük Ortadoğu Projesi’ne teşne olacağını taahhüt eden AKP, 28 Şubat tehdidiyle Refah Partisi’nden kopmuş, 2001 krizinin sonucunda iktidara getirilmişti. ABD bir kaç kere politika değiştirse de, AKP, bu değişikliklerin hepsinde görev talep ederek yerinde durmayı başardı.

Hükümet ettiği her döneminde farklı bir niteliğe bürünen AKP, ilk önceleri kendisine yönelik tehditleri aşmak için çeşitli kesimlerle işbirliğine yöneldi. Aştığı her tehlikeden sonra daha geniş bir cepheyi karşısına almayı göze alacak kadar güçlenerek kutuplaşmayı daha da keskinleştirdi. ‘Vesayet rejiminin aşılması’ kavramını önce ‘müesses nizamın’ tehditlerinden kurtulmak, sonra yeni bir rejimin inşası için kullandı.

Bu sürecin kritik her anında çeşitli ittifaklar, işbirlikleri kurdular ve alınan her kritik dönemde birilerini geride bırakarak yeni işbirliklerine yöneldiler. Ergenekon’dan kurtulmak için Gülcüler ve liberallerle, Gülcülerden kurtulmak için Ergenekoncularla işbirliğine girdiler. Her önemli seçim Kürt meselesine ilişkin çeşitli açılımlara ve sonrasındaki kapanışlara eşlik etti. Yendikleri milliyetçi-militarist kampın ideolojik silahlarını kendi islamcı ideolojilerine monte ettiler. Esasında emperyalizme hizmet ettikleri gerçeğini gizlemek için, işi keskin anti-Amerikancı ve anti-emperyalist söylemlere kadar vardırıdılar.